

Blindgøtutos og sosialmál

«Tíverri eydnaðist tað ikki við greinini um almanna-skipan hjá Friedman at fáa Lindenskov til at greiða sakliga frá, hvi hann treytalest vardi okkara núverandi almannaskipan, sum hóttir búskapi og vælferð um allan Vesturheimin.» Nakað soleiðis skrivir Óli Breckmann í grein um sosialu lóggávur okkara, sum hann metir javnt við eina vandamikla blindgøtu.

At Breckmann er harmur um, at honum ikki eydnaðist at fáa meg «sakliga» at greiða frá, hvi eg verji okkara sosialu skipan, undir neyvan onnur enn hann sjálvan, men tað er nú einaferð so í hesari verð, at tey mest ósakligu menniskjuni eru tey, sum mest undrast á, at júst tey ikki verða serliga sakliga viðfarnir.

Hann koyrir í Dagblað nr. 79 áfram við sínari «sakliga» javnaðarmeylan og slær fast, at okkara sosialu lóggávur eru ein hóttan fyri búskap okkara. Ja, hann undrast, tí eg skal hava sagt, at okkara lóggávur á sosiala økinum eru millum tær bestu sosialu lóggávur, ið finnast, og hann finst mínsann at tí, at eg ikki taki fullt og heilt undir við hesum Friedmann, avgudi Breckmanns, sum sjálvt amerikanska kongressin ikki lurtaði eftir — men tað gjørdi harafturimóti generalurin Pinochet. Uppskotið í hesum føri miðar imóti at burturbeina sum mest av sosialum útreiðslum. Hverjar avleiðingar verða stórt meira enn tað, at tær minka um útreiðslurnar pinir helst minni.

Helst er tað nyttuleyst at brúka fleiri orð; Breckmann veit jú nógv best sjálvur. Hansara «sakliga» innlegg um «vælferðina», sum er størsti meinbogi fyri javnaðarmenn — og sosiallógávur — sum hóttir búskap og vælferð um allan Vesturheimin — siga okkum so mikið, at hann helst sær eitt samfelag, har tey sosialt illa fyrikomnu liva teirra liv í skugganum av teimum vælbyggjaðu, so vit iðstaðin fyri vælferðarsamfelagið fáa eitt samfelag, har hin sterkasti lættliga kann traðka omaná tí veikara, um honum lýstir. Tann, sum ikki hevur møguleikan at klára seg skal bara liggja har hann er fallin, tí so loysir tann spurningurin seg lættast, ella sum best ber til, ella á onkran hátt.

Breckmann skýrir yrki mítt «ministari fyri neyð og elendigheit.» Ja, tað lýsir væl hansara serligu «sakliga viðgerðarhátt.»

Eisini eri eg «stokk konservativur», ja hvør veit. Og Breckmann heldur fram soleiðis:

Hvussu í Guds garði kann okkara almanna-skipan vera hin best hugsandi:

1) tá ið útreiðslurnar til hennara vaksa skjótari enn evni okkara at gjalda fyri hana?

Svar mitt: Óundirbygdur pástandir, sum standa fyri hansara Breckmanns egnu røknig.

2) tá ið móttakarinn av sosialhjálpi heldur setur seg hendur í favn restina av livinum, enn at fara til arbeiðis aftur?

Svar mitt: Her man orðið svørt lygn vera tað nærmasta at brúka. Hver í Guds garði, sum er tolu-liga andaliga og líkamliga færr fyri at arbeiða, fer at seta seg niður hendur í favn við einari sosialveiting uppá kr. 1700 ella fyri hjún 22—2300 kr. pr. mð.

Eingin, fáur. Eitt týðuligasta dømið um virðing harra Breckmanns fyri teimum, sum litið og minni formáa sær, ella eru komin illa fyri.

3) tá ið skipanin fær móttakaran av sosialhjálpi at grógva fastan í olmusustøðu síni, heldur enn at hjálpa viðkomandi upp-und.

Svar mitt: Ein endurtøka av tí undir vanvirðingarlýndi Breckmanns sum undir 2) nevnda.

4) tá ið talið av móttakarum av alskyns sosialum veitingum veksur ár undan ári heldur enn minkar.

Svar mitt: Jú, talið er vaksið — eisini fólkatalið í Føroyum — vit lesa, at tey eru 110, sum í 1970 finguvanliga uppihaldshjálpi, tey eru 115, sum í 1977 finguvanliga uppihaldshjálpi. So Breckmanns talan um «alskyns veitingar», sum vaksa á undan ári eru heldur enn ikki yvirflatiskar, eins og hann annars er vanur.

5) tá ið onkur onnur skipan (t.d. «negativa inntøkuskipanin ella onnur tilik) má finnast, sum stuðlar fólk moralskt og hjálpir teimum til sjálvhjálpi, sum hjálpir teimum til arbeiðis aftur.

Svar mitt: Ja, hetta má væl skjilast sum samandráttur av øllum Breckmann framforir, ella vit kundu sagt sum danskarin, tá hann skal spæla stuttligur: «hvad er høje-re, tordenskrald eller Rundetårn?» Soleiðis tykir mær blindgøtutosið hjá Breckmann at vera, tá hann talar um at spara sosialar veitingar og um misbrúk av sosialum veitingum.

At eitt system ikki er 100 prosent lýtarleyst, er

einki prógv um, at tað ikki er gott. Men manerligari var, um Breckmann hevði motiverað sínar grovu skuldsetingar móti teimum, sum taka imóti «alskyns almennum veitingum», tí at skuldseta eitt menniskja fyri at misbrúka almennan pening er tað sama sum at siga, at tað snýtur, og tað er grovt.

Vit hava eina sosiala skipan í Føroyum, sum meira enn nokur onnur skipan hevur verið við til at geva eini mongd av føroyingum eina tilveru, sum hevur loyst mangan út úr figgjartilgari «neyð og elendigheit». Henda skipan hevur givið okkum eitt samfelag, sum kanska meira enn nakað annað hevur verið fort fyri at tryggja tað einstaka heim-ið at kunna freista eina frælsa figgjartilga tilveru, ikki bundna, ikki træla-bundna, so sum eg stórliga frykti víðið verið, um harra Breckmann fekk makt sum hann hevur átt, soleiðis sum eitt system, ið naktar útjavnung av samfelagsvirðinum til allar tíðir hevur gjørt. Og úrslitini vórðu so eisini

hareftir.

Breckmann setur upp figgjartilgøtøl og samanber tey í prosentum við vøksturin í almanna-veitingum okkara, og her gloymir hann við vilja at seta figgjartilgøtøl danska, sum sjálvsagt má vera við, um myndin skal vera røtt og samanburðurin harvið sannur.

Men hetta passar best í hansara hugaheimi. Hansara sakligi og logiski habitus samsvarar í allar mátar betur slikari framferð.

Taka vit ta sonnu myndina er prosentligi parturin í figgjartilgønum í samanburði við sosialu veitingarnar hesin:

1970/71 23,3 prosent
1972/73 21,8 prosent
1973/74 23,9 prosent
1974/75 23,6 prosent
1975/76 23,7 prosent

I staðin fyri sanneika-tøl Breckmanns:

1965/66 33 prosent
1970/71 40 prosent
1974/75 39 prosent
1977/78 43 prosent.

Jú, tá talan er um sosialar spurningar og sosialar veitingar er tað óføra gott — opportunt — hjá sumnum at tosa um

figgjartilgar og nationalar tragediur, men ikki tá talan er um aðrar figgjartilgrevjandi postar, ið danskurin eisini tekur lut í, tá er eingin skomm, eingin skaði, einki óført. Tí tað er einaferð soleiðis, sum hjá Floksmonnum á sinni, tá Sjúrði við Gellingará mælti: «Fritt er eystfalli frá at fara...»

Almannalóggávur okkara eru smiðaðar í samráð millum føroyskar og danskar myndugleikar, soleiðis sum vit hava mett tær best hóskandi.

Skal nakað meira sakligt orðaskifti fáast í hesum viðfangi, so gerst tað bert í tann mun, sum sjálvur hann, ið leggur upp til tjakið er førur fyri at vera tað sama, sjálvt um eg veit, at tað er nakað sum illa er gjørligt, tí í síni veru er Breckmann uppi ella niðri, eingin millumvegur. «Tað broytir einki almannaóskilið, um ministarin fyri keypi av javnaðaratkvøðum fyri keypi av skattapeningi hjá øðrum...» ella «Men at Jákup Lindenskov hvørki sær seg færan fyri ella evnar at leiða okkum burturúr tí almanna-jungl-

uni, ið núgaldandi skipan best kann samanberast við», eru máliskur, sum sannast undirstrika undir hverjum sakligum vinkli Breckmann vil viðgera okkara sosialu lóggávur.

Eg havi einki imóti — tvørturimóti — at koma misnýtslu til livs, sjálvsagt ikki, men eg havi nógv imóti at skýra ein bólk misbrúkarar, úttan at prógva nakað sum helst. Slikir haldleysir pástandir eru óverdugir fyri ein fólkavaldan umboðsmann. Ósakligir, so tað forslær.

Breckmann kann sjálvsagt so ofta honum lýstir siga at sosiallógávur okkara eru danskar — og eg kann tað sama fortelja fólk, at Breckmann er danskur statsborgari. Men hvat loysir ein slik trætan?

Hon lýsir kanska tann upplýsingargista, sum Breckmann klývur upp eftir og á hverjum stigi hann setur tey menniskju, sum «sortera undir ministaranum fyri neyð og elendigheit» — fyri at vera í glosuúrvali Breckmanns.

J. Lindenskov

54. Føroyski Hapadrátturin

Dráttarlisti

fyri 2. drátt 17. oktbr. 1977

Hesi nummur hava vunnið:

25.000,— kr. nr. 5629
15.000,— kr. nr. 4740
10.000,— kr. nr. 4510
5.000,— kr. nr. 1930 — 2646
3.000,— kr. nr. 1425 — 5086
2.000,— kr. nr. 1807 — 4257
1.000,— kr. nr. 379 — 1703 — 5492
500,— kr. nr. 30 — 99 — 530 — 747 — 1172
1386 — 1740 — 2664 — 2926 — 3611 — 3664
4725 — 5100 — 5394 — 5861.
240,— kr. nr. 291 — 829 — 879 — 1028 —
1586 — 1747 — 1787 — 2431 — 2792 — 2844
3005 — 3025 — 3301 — 3979 — 4048 — 4340
4546 — 5350 — 5898 — 5937.
120,— kr. nr. 155 — 189 — 274 — 445 — 453
489 — 505 — 578 — 589 — 618 — 632 — 655
828 — 874 — 975 — 983 — 1035 — 1036 — 1085
1132 — 1195 — 1324 — 1350 — 1422 — 1452
1543 — 1549 — 1662 — 1675 — 1731 — 1752
1895 — 2053 — 2111 — 2274 — 2300 — 2367
2381 — 2442 — 2483 — 2665 — 2703 — 2705
2723 — 2737 — 2814 — 2856 — 3074 — 3123
3272 — 3452 — 3730 — 3734 — 3753 — 3767
3816 — 3879 — 4141 — 4168 — 4169 — 4177
4191 — 4255 — 4270 — 4313 — 4349 — 4378
4415 — 4421 — 4489 — 4597 — 4620 — 4756
4898 — 4965 — 5032 — 5072 — 5113 — 5164
5213 — 5263 — 5284 — 5327 — 5378 — 5479
5498 — 5503 — 5674 — 5812 — 5886 — 5906
5928 — 5929 — 5984 — 6001.

Vinningarnir verða útgjoldnir beinanvegin við frádrátti av 10%.

Vinnarnir verða bidnir um at venda sær til hapadráttarseljarar sínar.

Tórshavn, 17. oktbr. 1977

FØROYA LANDSSTYRI
(Hapadrátturin)

Ein góð ibuð, tú hevur fingið.

Opslag

af en stilling som seminarieadjunkt eller seminarielektor ved Færøernes seminarium.

Ved Færøernes seminarium vil 1 stilling som seminarieadjunkt eller seminarielektor med undervisning i idræt være at besætte snarest muligt.

(Ansøgere må oplyse, i hvilke andre fag de kan påtage sig undervisning). Den ansatte har pligt til efter nærmere drøftelser med rektor at gøre tjeneste ved andre undervisningsinstitutioner på Færøerne.

Ansættelse sker i lønramme 16, 21 og 29 eller 31 eller i henhold til overenskomst mellem finansministeriet og Dansk Magisterforening og Dansk Psykologforening.

Ansøgning stiles til undervisningsministeri direktoratet for folkeskolen, folkeoplysning, seminarier m.v., Frederiksholms Kanal 26, 1220 København K. og sendes direkte til seminarielektoren, Færøernes seminarium, 3800 Tórshavn, Færøerne.

Opslået den 12. oktober 1977

Udløber den 12. november 1977.